

„K havárii jaderné elektrárny“ Černobylská katastrofa a opoziční hnutí v Československu

Petr BLAŽEK

Ústav pro studium totalitních režimů, Praha

Americký historik Padraic Kenney před téměř patnácti lety napsal velmi zajímavou knihu *Karneval revoluce*, která postupně vyšla v několika jazycích. Pohledem tvůrců a účastníků nových opozičně orientovaných hnutí, jež v tomto období působila ve vybraných zemích sovětského bloku, přiblížil okolnosti závěrečného období komunistických režimů. Většina z těchto nových hnutí si kladla konkrétní požadavky, jejichž prostřednictvím chtěla způsobit problémy, rozpaky nebo kompromitaci komunistů. Místo ideologických proklamací žádala právo na odmítnutí vojenské služby či uzavření ekologicky škodlivých továren. Jejich záměrem bylo především prolomení strachu. Zaměřovala se nejčastěji na veřejné akce, pouliční demonstrace, happenin-gy, hladovky či petiční kampaně, které měly podle Kenneyho výkladu často podobu „karnevalu“. Jako počátek karnevalového období stanovil americký historik jaro 1986, kdy v Polsku došlo k pouličním protestům proti způsobu, kterým tamní vláda informovala občany o černobylské havárii a možných důsledcích.¹ Pro polskou opozici znamenala černobylská havárie významný

¹ KENNEY, Padraic: *Karneval revoluce. Střední Evropa 1989*. Z angl. orig. A Carnival of Revolution prel. Petruška Šustrová. Praha : BB art 2005, 392 s. ISBN 80-7341-562-3.